

Pædagogisk læreplan for

Daginstitutionen **T**ved, **M**usikbørnehaven og **I**drætsbørnehaven

- sammen kan vi

2 0 2 5

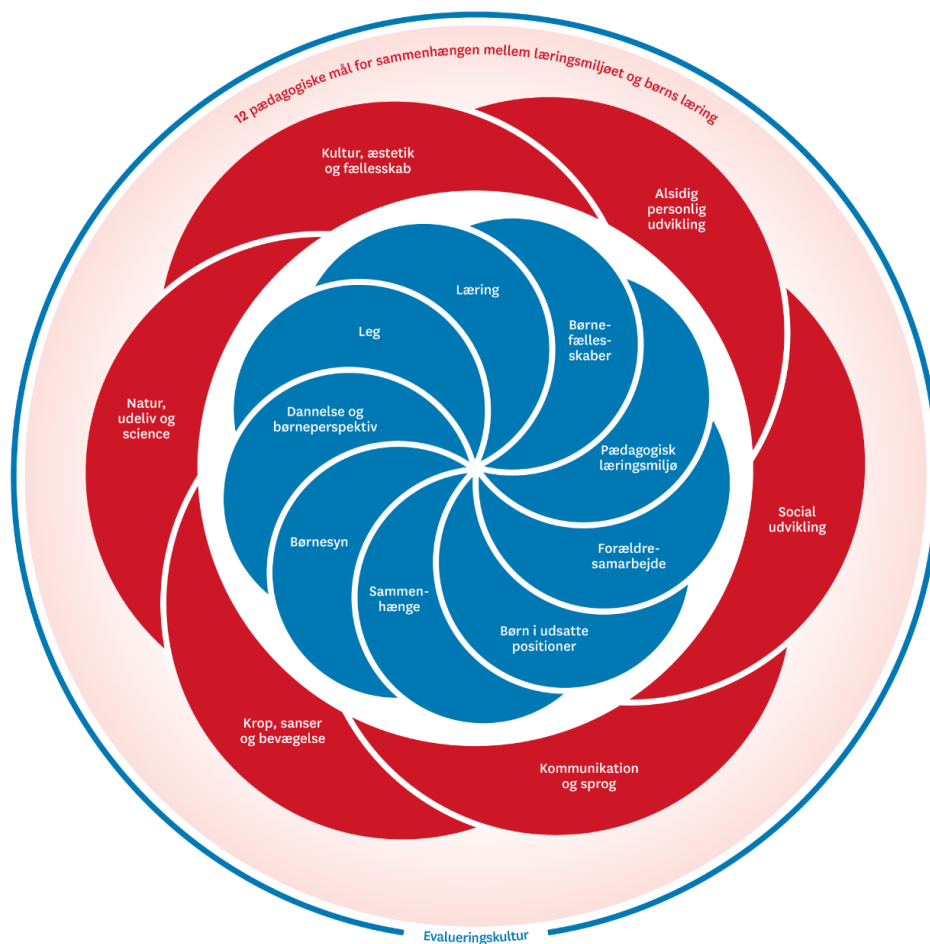
Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indholdsfortegnelse

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	s. 3
Pædagogisk grundlag	s. 6
Pædagogisk læringsmiljø	s. 9
Samarbejde med forældre om børns læring	s. 11
Børn i udsatte positioner	s. 16
Sammenhæng til børnehaveklassen	s. 18
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	s. 19
De seks læreplanstemaer	s. 24
Alsidig personlig udvikling	s. 24
Social udvikling	s. 26
Kommunikation og sprog	s. 27
Krop, sanser og bevægelse	s. 31
Natur, udeliv og science	s. 32
Kultur, æstetik og fællesskab	s. 34
Evalueringskultur	s. 36

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.

En kort definition til glæde for læseren:

TMI består af vores 3 huse der er beliggende på 3 forskellige matrikler i Kolding; Tved Børnehave og vuggestue, Idrætsbørnehaven og Musikbørnehaven. Vi har fælles ledelse og primært i dagligdagen er den overordnede leder i Tved, souschefen er i Musikbørnehaven og afdelingslederen er i Idrætsbørnehaven.

Tved er en lille, integreret institution med 22 vuggestuepladser og 40 børnehavepladser.

Musikbørnehaven er normeret til 21 børn og er beliggende på Riis Toft 10 a

Idrætsbørnehaven er normeret til 22 børn og er beliggende på Ambolten 6

Gennem hele læreplanen er TMI vores samlede betegnelse for alle huse, da vores overordnede værdier, visioner og retningslinjer er de samme.

Igennem læreplanen har vi tilføjet praksiseksempler, som er hentet fra de forskellige huses hverdag. Derved kan der være eksempler, hvor denne praksis ikke er gældende for alle huse.

Hvem er vi?

Tved er en lille, integreret institution med 22 vuggestuepladser og 40 børnehavepladser. Det gør os i stand til at tilbyde barnet tryghed, overskuelighed og nærvær i en anerkendende atmosfære og med en glidende overgang fra vuggestuelivet til børnehavelivet med kendte voksne.

I vuggestuen opholder børnene sig en del i deres egen gruppe med kendte voksne, således der kan opnås en høj grad af tryghed, men der er meget samarbejde mellem stuerne og aktiviteter og ture foregår ofte i både blandede og aldersopdelte grupper. Vuggestuen deltager i MiniRytmer på tværs.

I børnehaven i Tved, er barnet tilknyttet en af to stuer med egne primær voksne. Her er børnene samlet om formiddagen ellers er de sammen på tværs for at udvikle børnefællesskaber i hele gruppen. Da vores børnehave har max 42 børn så kender alle børn og voksne hinanden. Børnehaven deltager i Idræt på tværs.

I temainstitutionerne arbejdes der med henholdsvis musik og motorik, som gennemgående temaer. Musikbørnehaven er en lille afdeling med 21 børn. Musikbørnehaven ligger i samme bygning som Kulturskolen Kolding og der er et veletableret samarbejde mellem personalet og musiklærerne, således man fælles planlægger børnenes musik, leg – og læring.

Idrætsbørnehaven er en lille afdeling med 22 børn. Idrætsbørnehaven er placeret som nabo til Syd Bank Arena og de benytter dagligt hallen, hvor vi har et bredt udvalg af redskaber til rådighed.

Ydermere har temabørnehaverne ansvar for at udbrede Idræt og Musik til andre institutioner i Kolding. Dette foregår gennem samarbejdet i ”Idræt på tværs” og ”Rytmer på tværs”.

Denne mangfoldighed af faglige kompetencer, giver os mulighed for i høj grad at leve op til kravet om et bredt læringssyn, da vi er specialister i forskellige læreplanstemaer. De aktiviteter vi laver sammen med børnene, bliver mere nuancerede og mangfoldige.

Som den eneste institution i Danmark, køres børnene desuden - i vores Idrætsbus- rundt til aktiviteter i de forskellige huse én gang om måneden, hvor de præsenteres for personalets kompetencer og husenes fysiske muligheder, herunder Syd Bank Arena og kulturskolens faciliteter som vi benytter. Det giver mulighed for andre læringsmiljøer. Disse dage kalder vi for TMI dage (Tved, Musik og Idræt). TMI-dagene bidrager også til de personlige og sociale kompetencer, herunder at alle børn oplever sig inkluderet og trygge ved at komme i vores huse, og får muligheden for at danne nye relationer. Især er det vigtigt, at Musikbørnehavens og Idrætsbørnehavens børn kommer i Tved, da det også er her vi opholder os i ferieperioder. (i de politiske valgte ferieuger er vi derudover sammen med Daginstitutionen Brunebjerg)

Som en mulighed for at vidensdele på tværs af husene har vi et udvidet samarbejde med hinanden i vores dagligdag. Vi har også i vores tre huse muligheden for internt at komme i jobrotation eller byde ind på en åben stilling i et af vores egne huse. TMI er dermed en helt unik organisation med tre geografisk adskilte huse, med hver sin pædagogiske praksis, men med fælles vision og værdier.

Vi arbejder udviklingsorienteret med sigte på at der er plads til alle i et ansvarligt fællesskab. Vi giver fokus til det, der virker og er nysgerrige og åbne overfor nye måder at gøre tingene på. Dermed skabes der muligheder for, at innovative og kreative processer kan finde sted. I tilrettelæggelsen af vores arbejde bruger vi gerne prøvehandling eller dele af designprocesmodellen.

Vi vægter faglighed højt og ønsker at blive opfattet som et proaktivt dagtilbud, der er optaget af hvordan vi i samarbejde med forældrene, bedst muligt kan understøtte børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Pædagogisk grundlag

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

Barnet er fra det bliver født, i stand til at være social og kommunikerende derfor skal vi give kommunikative processer stor opmærksomhed. Barnet skal støttes og udfordres af kompetente voksne i et kommunikerende samspil, hvor både barnet og den voksne kan inspirere hinanden. Alle børn har udviklingsmuligheder og unikke ressourcer men vi har alle brug for at tilhøre et fællesskab og føle os værdsat for den, vi er.

Vi har et humanistisk syn på mennesket, det indebærer en grundforståelse af, at vi udvikler os i et dialektisk forhold mellem os selv og vores omgivelser. Vi lærer os selv at kende ved, at blive spejlet af andre. Der er ingen, der har patent på en bestemt sandhed og derfor må den voksne være lydhør og respektfuld over for børnenes måder at udtrykke sig på. Anerkendelse er nødvendigt, hvis børnene skal trives og udvikle sig og det er vores ansvar som fagpersoner, at børnene føler sig set, hørt og forstået. Vi skal hjælpe hinanden med at

huske at intet sker uden grund. Der er altid noget, der er gået forud, som vi skal være nysgerrige på for at forstå barnets handling.

Det betyder ikke at barnet skal "have sig vilje" og man ikke må sige nej, men det betyder at barnet skal mærke at vi har fokus på, hvem de er og hvad deres hensigt er, selv om vi holder fast i et krav.

Vi skal lære børnene, at rumme og tåle at få et nej, at blive afvist i en leg, tabe i et spil, blive skuffet og rumme sin vrede. Anerkendelse er et af værktøjerne til det. Vi skal lære børnene at mærke deres følelser og være ved dem og respektere andres grænser og sine egne.

Relationer skal være præget af ligeværd, anerkendelse, tolerance og rummelighed. Vi arbejder sammen, for at opnå det fælles bedste og for at udvikle os.

Leg og læring

"Børn leger ikke for at udvikle sig og lære, men de udvikler sig og lærer, når de leger" Forsker Ditte Winther Lindqvist.

Det er her de afprøver, udlever og eksperimenterer med livet. Leg har værdi i sig selv og er en grundlæggende del af børns måde at være til stede i verden på som vi skal anerkende og leg skal i TMI være en gennemgående del af dagligdagen. Børnene får derfor hos os, rig mulighed for at lege i forskellige sammenhænge og ad den vej opbygge og indgå i forskellige børnefællesskaber. Vi deler bl.a. børnene op i mindre grupper ud fra forskellige pædagogiske perspektiver.

Med legen som en central del af børnenes hverdag, er vi opmærksomme på at der både skal være plads til fri leg og pædagogstøttet leg. Med den frie leg forstås en leg børnene selv tager initiativ til og gennemfører på egne præmisser. Med pædagogstøttet leg forstås en leg som pædagoger deltager i med henblik på at støtte børnenes leg, deres deltagelse, læring og udvikling (Kilde: Inspireret af Dion Sommer).

"Vi er fælles om nogle sange, der startes på, jeg gik mig over sø og land, sangen bliver pludselig brudt op, idet et barn starter på at løbe rundt om bordet, de resterende løber med, de har det sjovt, griner, hviner, og smider sig på gulvet i et jubel, nu bliver det pludseligt tilfældigt, hvem der fører an og med hvad"

Børn støttes i at udvikle lege og støttes undervejs i legene, så de er sjove og gode for alle at være med i. Her spiller personalet en central rolle. Dette gør vi bl.a. ved at lave legeværksteder hvor personalet er deltagende. I vores legeværksteder er der fokus på pædagog støttet leg, hvor personalet, der indgår i legen, støtter og beriger børnenes leg. En

anden opgave personalet har i den pædagogstøttede leg er, at hjælpe de børn der ikke er aktiv deltagende ind i fællesskabet.

Dannelse og børneperspektiv

Med dannelsesbegrebet forstår vi, både gode manerer, men også en dybere form for læring, der foregår kontinuerligt, hvor børnene som aktive deltagere får forankret værdier og viden som en rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden som hensynsfulde, kritiske, demokratiske og sociale mennesker.

En god dannelsesproces handler om, at børn via erfaring tilegner sig viden og støtter børnene i at indgå i samfundet på en social acceptabel måde.

Barndommen har værdi i sig selv, og det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb. I deres dagligdag hos os, sker det ved at vi fx inddrager børnenes tanker og ideer i aktiviteter, ture ud af huset, forløb m.m. og samtidig griber vi og sætter vi fokus på dét børnene er optaget af i samværet, legen og dialogen. Vi inddrager også børnene i den praktiske hverdag, både ift. at de hjælper med borddækning og andre opgaver omkring måltider, men også ift. oprydning, rengøring, bære skrald ud m.m. Barnets egne erfaringer og læreprocessen ses som en sammenhængende helhed.

Det er vores opgave at være opmærksomme på alle børn, og alle børn skal have indflydelse og har *”ret til at være medskabere af egen udvikling, læring og liv”* uanset deres baggrund, køn, alder og kultur. Vi arbejder således ud fra Kolding kommunes fælles børne-unge syn om at *”alle børn gør det bedste de kan”* og vores grundtanke er at det gør pædagoger og forældre også.

Det børnene beskriver, opfatter, tænker og føler – det er børnenes perspektiv. Når vi inddrager børnenes perspektiv styrker vi deres udvikling af selvværd og selvfølelse, men også deres lyst til at byde ind med deres holdning/oplevelser. Det er vigtigt for os, at børnene kan mærke og give udtryk for egne følelser, behov og interesser. Men også at de får evnen til at sige til og fra, markere et personligt standpunkt over for andre, tør give sig i kast med nye udfordringer, evner at skelne mellem godt og ondt da det er vigtigt ift. udvikling af moral og etik.

Netop legen er en god indgangsvinkel til at styrke disse kompetencer. Legen er et fælles tredje som knytter mennesker sammen. Børnene udvikler heri grundlæggende forudsætninger for at kunne være kompetente, aktive deltager i den moderne verden.

Pædagogisk læringsmiljø

Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø med god atmosfære, empatiske relationer, didaktiske overvejelser baseret på et børneperspektiv og udviklende venskaber er udgangspunktet for arbejdet med børns læring, trivsel og udvikling.

Ved den styrkede læreplan er der et øget fokus på at de pædagogiske didaktiske overvejelser skal handle om at skabe gode læringsmiljøer ud fra børnegruppen. At vi i højere grad ser på børnenes perspektiv og indretter miljøer, der kan understøtte mangfoldighed, nysgerrighed, undren og mulighed for at eksperimentere. At vi som personale observerer, reflekterer og evaluerer på om der er gode rammer og betingelser for børnenes lege.

Derfor har vi i TMI fokus på:

- At afskærme legemiljøer for ikke at aflede børn og personalers koncentration og opmærksomhed
- At afsætte tid til legeværksteder
- At have rum til bevægelseslege, hvor der er løse materialer og faldunderlag
- At der er legeting til de lege, der fylder for de 0-6 årige børn fx rolleleg, med køkkenting/ dukker/biler/dyr, konstruktionslege men også ting, der indbyder til at stifte bekendtskab med literacy og science.
- At legetøjet opstilles indbydende så det giver lyst til og ideer til, hvordan det kan anvendes, men vi har også øje for at børnene kan tænke meget anderledes om det og se muligheder vi ikke kunne forestille os
- At der er funktionel orden og tilgængelighed af materialer, redskaber og værktøj, såvel som der skal være ”forstyrrelser” for at skærpe opmærksomheden
- Den æstetiske fremtoning
- Tid og rum til fordybelse
- Indretningen på stuerne ændres løbende, efter børnenes behov

Vi er meget opmærksomme på at læringsmiljøer ikke kun omfatter legeområderne, men i lige så høj grad er tilstede ved fx; frokostbordet hvor vi venter på tur, deler og øver dialog - i garderoben, hvor vi øver os i at tage tøj af og på og hjælper hinanden med det - på badeværelset hvor vi leger med vand eller vasker hænder og klæder om –og på legepladsen, hvor vi får mange sanseindtryk og kan eksperimentere med mange forskellige materialer. Læring foregår hele dagen. Det vigtige er at personalet er gode til at observere børnene og deres adfærd og spotte de børn, der har det svært. At vi sparrer med hinanden og er åbne overfor at børn har forskellige yndlingsvoksne. Vi skal være opmærksomme på at børnene oplever tryghed med børn og voksne for at turde udforske læringsmiljøet. Når trygheden er etableret kan børnenes horisont udvides med flere voksne og andre tilbud om aktiviteter.

Et godt læringsmiljø handler for os både om kvaliteten af indholdet, her menes personalets evne til at skabe spændende pædagogiske forløb ud fra et børneperspektiv og børns undren såvel som den strukturelle (herunder rammer, normering, uddannelse) -og processuelle kvalitet (samarbejdet og samspillet/relationerne mellem børn og voksne). Det handler også om at vi som personale har øje for de mange andre læringsmiljøer der er omkring os i lokalområdet samt i Syd Bank Arena eller i Kulturskolen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hos os har et godt forældresamarbejde fokus på at styrke både børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi prioriterer forældresamarbejdet og den daglige dialog højt. Vi ønsker, at vi bliver en aktiv del af familiens liv og at forældre oplever at blive mødt og lyttet til. Gennem vores deltagelse i Program for Læringsledelse (LSP) får vi store mængder evidensbaserede data, hvor bl.a. forældre bliver bedt om at svare på en række spørgsmål ift. hvordan de oplever TMI. Dette giver os indblik i forældrenes perspektiv, som kan inddrages i vores praksis. Vi er stolte af at forældrene vurderer informationsniveauet og tilfredsheden med institutionen langt over gennemsnittet for Kolding kommunes institutioner. Ligeledes bruger vi bestyrelsen som sparringspartner.

Vi er lydhøre over for, hvordan forældrene oplever deres børn og gør meget ud af at få så megen viden om det enkelte barn som muligt, idet det kan skabe mulighed for bedre at kunne lære barnet at kende og aflæse dets signaler. Vi er bevidste om, at børnene agerer i to forskellige verdener, og vi er lydhøre over for den virkelighed forældrene står i.

”Den bedste samarbejdsrelation er en tillidsfuld relation baseret på gensidig forståelse og respekt for hinandens viden. Det gælder også i forældresamarbejdet. Forskning peger på, at når vi møder forældrene som en ressource i barnets liv, så øger det forældrenes tillid til dagtilbuddet og til os som pædagogisk personale. Samtidig giver det ressourcefulde møde os indsigt i forældrenes unikke kendskab til deres barn, og dermed får vi vigtig viden, som vi kan tage med i det pædagogiske arbejde. Når vores viden om det enkelte barn bliver inddraget i børnefællesskabet, er det med til at skabe koblinger mellem børnenes livsverdener – hjemmet og dagtilbuddet. Det er en vigtig forudsætning for, at børnene oplever meningsfuldhed i hverdagen.”

”Forskning peger på, at børnenes muligheder for bl.a. at udvikle deres relationer til de andre børn afhænger af, hvordan samarbejdet mellem pædagogisk personale og forældre samlet set fungerer”

Vi ser forældrene som vores vigtigste samarbejdspartner og anskuer barnets udvikling, læring, trivsel og dannelse som en fælles opgave.

Vi forventer af hinanden at:

- Der er en positiv, åben og ærlig væremåde og dialog
- Samarbejdet bygger på gensidig rummelighed, respekt for hinandens perspektiver og en fælles indsats
- Samarbejdet præges af loyalitet og tillid
- Barnet er i centrum for den daglige kommunikation og personalet skal kommunikere barnets udvikling og trivsel

- Forældre drager nytte af personalets faglighed
- Deltagelse i arrangementer vægtes da vi her er rolle modeller for børns fællesskaber
- Vores kommunikationsplatform AULA bruges af alle parter også ift ferieindberetning; sygefravær, fridage
- Vi i fællesskab involverer os i eventuelle udfordringer for barnets udvikling og trivsel
- I forældre søger oplysninger og kommer hurtigt til os, hvis der er tvivl om noget, utilfredshed eller undring, det samme kan I forvente af os
- I giver barnet årtidsbestemt påklædning med og fylder op med skiftetøj i deres rum
- Vi giver os tid omkring skiftene i barnets dagligdag, det vi ved det er vigtigt for børnene
- Børnefællesskabet og et inkluderende miljø understøttes af os alle bla. ved at lave legeaftaler og tale respektfuldt om og til alle børn og voksne
- Der skabes rum for at forældrene kan byde ind og være medskabere af en meningsfuld læring i dagligdagen
- Vi har fokus på at både hjem og institution er et læringsrum for børnene og at barnets udvikling, trivsel, læring og dannelse sker på tværs af de to arenaer
- Vi ser det som et fælles ansvar at forventningsafstemme

Sammen med forældrebestyrelsen har vi udarbejdet ovenstående samt set denne korte beskrivende film (6.54 min.) fra Danmarks lærings portal.

<https://emu.dk/dagtilbud/det-paedagogiske-grundlag/foraeldresamarbejde/sammen-om-boernene>

Forældresamtaler i TMI

Vi afholder altid følgende samtaler, hvor der er afsat tid til, at forældrene får vigtig viden om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Derudover er der særlige fokusområder:

Opstartssamtale: afholdes inden opstart i institutionen. Når vi kontaktes af forældrene aftales det i hvor god tid inden opstart at samtalen giver mening at afholde, det kan være meget forskelligt ift barnets alder og forældrenes behov fx om det er første barn. Ligeledes afdækker vi om der er personer, der har været tilknyttet familien, der skal deltage fx sundhedsplejersken. Her beskriver forældrene barnet og vi beskriver institutionens dagligdag, hvad forældrene kan forvente af institutionen, arrangementer og vigtigheden af deltagelse i disse, da børnene her har mulighed for at vise forældrene lidt af deres hverdag, og forældrene kan få en forståelse for, hvad der sker i deres børns liv i de timer, hvor de er i institution. Forældre skal have tillid til, at deres dyrebareste kan overlades i vores varetægt. Derfor er vi i starten ekstra opmærksomme på at give information om, hvordan børnene

har haft det og dermed opbygge et tillidsforhold. Den daglige kontakt er vores allervigtigste redskab. Der skal være tid til både det formelle og det uformelle. Vi er åbne over for andre perspektiver og undrende spørgsmål, således forældre oplever, de kan henvende sig til os med alt. Vi mener, at åben og ærlig dialog er til stor gavn for børnene da trygge rammer optimerer muligheden for gode relationer, hvilket er en grundsten i et godt samarbejde. Når vi laver indkøring er vi opmærksomme på den enkelte families behov og muligheder. Her vil vi oplyse om hvordan forældrene kan hjælpe barnet til at få en god indkøring.

Trivselssamtale: efter ca 1/2 år. Her drøftes børnenes trivsel i institutionen og i hjemmet, hvordan opstarten er gået, samt hvorledes samarbejdet fungerer. Er der brug for det så afholdes den inden. Forældrebestyrelsen beder os om at vi som personale er opmærksomme på hvordan vi italesætter barnets udfordringer og giver dem oplevelsen af, at det nok skal gå, at de udfordringer barnet står med blot er ”et bump på vejen” og at vi har prøvet det mange gange før, at det hele nok skal gå for at undgå usikkerhed og opbygge tillid.

Før- børnehavesamtale: Samtalen indeholder fremlæggelse af kompetencehjulet samt det fremadrettede arbejde indtil børnehavestart. Der informeres om forskellen i dagligdagen trods det sandsynligvis er i samme hus.

Skolesamtale: afholdes i efteråret inden glidende overgang (GLO) i foråret, for kommende skolebørn. Her drøftes hvilke fokusområder der er i den sidste periode, for at successikre deres opstart i GLO bedst muligt. Her gennemgås også kompetencehjulet og SPU testen.

Vi står altid til rådighed for forældre, som måtte ønske en samtale. Ved samtalerne vil børnenes trivsel være i centrum.

Samtaler om forandringer i hjemmet og de svære samtaler

Dialogen med forældre, om forandringer i hjemmet som kan påvirke børnene er relevante for personalet. Er en forældre fx ude at rejse, er det relevant, at vi er informerede om dette, da det ofte medfører en ændring i barnets adfærd.

Samtaler om børns mistrivsel eller sociale eller kognitive udfordringer kan være svære og følsomme og udfordre både personale og forældre. Vi bruger et værktøj ”Børnelinealen” til at hjælpe os når børnenes trivsel er påvirket. Den er et hjælpemiddel til kategorisering af børn med eventuelt behov for støtte. Vi er opmærksomme på, at samtalen herom skal være

ressourceorienteret, dvs. at forældre skal mærke, at vi som personale ser hele barnet, og at vi ønsker at inddrage forældrene i at finde de bedste måder at støtte barnet på. Forældre kan være en kilde til vigtig og relevant viden om udviklingsmuligheder og dermed til at støtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forskning peger på, at det er afgørende for forældre, at de kan stole på, at vi som personale kontakter dem, så snart vi observerer noget ved børnene, som undrer eller bekymrer os. Nogle forældre kan godt undlade selv at tale med os om ting, de er utilfredse med eller undrer sig over. Derfor er vi som personale opmærksomme på, at invitere forældre til at tage vanskelige emner og spørgsmål op i samarbejdet. Det kan være svært som forældre at fornemme og forstå, hvordan relationerne og legen er i børnefællesskabet. Derfor kan det være af stor værdi for dem, at vi som personale hjælper dem med at få et nuanceret billede af, hvad der foregår fx i en venskabsrelation. Vi har et fælles ansvar for at være rollemodeller.

Igennem kendskab til det enkelte barn, bliver det tydeligt når noget pludseligt er anderledes. Vi er særligt opmærksomme på de børn, der følelsesmæssigt reagerer på en anden måde end de plejer, vi snakker med børnene og hjælper med at sætte ord på, vi er ligeledes opmærksomme på at give de børn, der følelsesmæssigt har det svært noget ekstra omsorg. Vores baggrundsviden er altafgørende for at kunne hjælpe børnene i deres følelser.

Forældrebestyrelsen

Forældrebestyrelsen arbejder med hvilken hverdag vi ønsker for børnene på det principielle og overordnede plan. Forældre vælges på vores årlige generalforsamling. Der er mindst 4 årlige bestyrelsesmøder. Da vi er flere huse sammenlagt, og ønsker et højt informations- og dialogniveau, består bestyrelsen af 7 forældrerepræsentanter og 4 medarbejderrepræsentanter. Der er forældre- og medarbejderrepræsentanter fra både Tved vuggestue og børnehave, og begge temainstitutioner.

Forældrebestyrelsen finder følgende punkter vigtige i forhold til forældresamarbejdet:

- Fælles arrangementer i de 3 huse
- Daglige samtaler
- Tydelig kommunikation
- Forældremøder, gerne hvor der også er noget fælles på tværs
- Tilpasset kommunikationen med den, som man taler med

Forældrebestyrelsen og aktivitetsudvalgene (der er i hvert hus) er arrangør af flere arrangementer i institutionerne og er også behjælpelige ift. praktiske opgaver. Forældrenes

deltagelse kan bidrage til at styrke deres tilknytning til dagtilbuddet og styrke forældres fællesskab. Et styrket fællesskab mellem forældre medvirker til trivsel og tættere relationer mellem børnene.

- Forældrearrangementer: Vi har hvert år legepladsdag, bedsteforældre/familie-dag, motionsløb, forældreaften/generalforsamling, forældre Kaffe og julearrangement.

Børn i udsatte positioner

Vi vægter trivsel, læring, udvikling og dannelse højt for alle børn. Vi er bevidste om at børn i udsatte positioner, har behov for et særligt fokus fra os som personale, men vi har konstant fokus på inklusion for alle.

Kolding Kommune har et bredt tilbud af udviklingsfremmende tiltag og forskellige samarbejdspartnere som både forældre og personale kan gøre brug af.

Alle børn i TMI bliver kategoriseret ud fra børnelinealen. For børn i kat. 2, 3 og 4 udarbejdes der sammen med forældrene en skriftlig handleplan med løbende opfølgning, da det er et fælles ansvar at børnene trives. Hvis det er relevant inddrager vi andre fagpersoner f.eks. pædagogiske rådgivere, psykolog, tale-hørekonsulent og fysioterapeut til børnene.

Ligeledes bruger vi dagtilbudsrådgiveren meget i forhold til at hjælpe familier på vej, men også til at klæde os bedre på inden de svære forældresamtaler, samt til sparring undervejs. Målet med dagtilbudsrådgiveren er, at familierne oplever bedre hjælp og bedre samarbejde

med evt. kommunen. Familierne oplever at blive set som en helhed, og der bliver taget udgangspunkt i familiernes egen forståelse af problemerne. Dagtilbudsrådgiveren har mulighed for at mødes hjemme hos familierne, hvilket bidrager til større tryghed for forældre. Når de pædagogiske rådgivere er her, kan det være både for at råde og vejlede os og forældrene, men også for at lave forløb i legegrupper sammen med personalet.

Overgrebspakken: Hvis institutionen oplever eller har mistanke om, at børn har været/er udsat for vold af psykisk eller fysisk karakter eller seksuelle krænkelser, skal vi underrette Familierådgivningen med det samme. Ifølge loven, skal dette ske UDEN forældrenes viden, hvorefter sagen overgår til familierådgivningen.

Der er stor forståelse for, i personalegruppen, at børn i udsatte positioner kan have perioder, hvor der er behov for at der sættes intenst ind. Dette betyder naturligvis at noget tid går fra andre børn, men vi ser, at disse indsatser øger det enkelte barns trivsel og dermed også øger trivslen for alle i børnefællesskabet. Vi ser det som en vigtighed og styrke, at børnene oplever forskellighed og mangfoldighed hos os, da det bidrager til børnenes læring og udvikling ift. hvordan det er at være en del af et fællesskab.

Inklusion

Vi ønsker inkluderende fællesskaber, som gennem børnenes aktive deltagelse skaber optimale udviklings- og læringsmuligheder for alle børn.

Vi mener, at alle børn har behov for at føle sig set og anerkendt, for at være den de er og være en del af et fællesskab.

Inklusion er for alle børn, men særligt børn i udsatte positioner skal kunne inkluderes i vores almindelige hverdag og de aktiviteter, vi laver. Inklusion er et pædagogfagligt begreb, som med sit fokus på udvikling og læring ser børns forskellighed og alles deltagelse i fællesskabet som en helt central betingelse for læring (Kilde: Bent Madsen).

”Vi har fokus på at tage udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer, situationen som vi står i og omfanget af hjælp vi kan tilbyde. Hvis vi skal støtte barnet til at blive i legen, er det vigtigt at vi har tiden til at være til stede, således barnet ikke oplever flere nederlag, ved at det igen går galt, fordi vi ikke er til stede til at støtte barnet. Det er også vigtigt at have for øje, hvad det enkelte barn får ud af at blive i legen eller om det er bedst for barnet at det tilbydes noget nyt.”

Vi fokuserer generelt på lærende fællesskaber, frem for det enkelte individ, men bruger dog samtidig det enkelte barns ressourcer til at planlægge inklusionsarbejdet.

5 pædagoger og 4 medhjælpere i TMI har en efteruddannelse i inklusion.

Sammenhæng til børnehaveklassen

I TMI er overgangen fra at være børnehavebarn til at være i skolebarn noget vi løbende har fokus på. Vi er i dialog med forældre omkring overgangen, og børnene bliver i efteråret en del af en store børns gruppe i børnehaven, hvor der bl.a. er fokus på ture ud af huset og små opgaver. Der er i store børns gruppen særlig fokus på de sociale og personlige kompetencer da trivsel i fællesskabet er en grundsten for læring og udvikling. Det er af samme grund de kompetencer skolerne helst vil have børnene har udviklet. I skolegruppen

arbejdes der også med koncentration, ”pyt knappen”/rummelighed, at vente på tur og at kunne sidde stille. Det vigtigste er dog fortsat, at børnene fungerer godt i sociale sammenhænge og oplever at blive accepteret, som de personer de er men også kan tage hensyn til andre og kan fungere i en gruppe. Vi bruger meget tid på at lære børnene hvordan man takler konflikter, behandler andre og hvordan man indgår i større fællesskaber. Det er vigtigt at kunne sige fra og til og have en smidighed i sin personlighed som gør, at man kan blive en del af legen.

I Tved sender vi som hovedregel en personale med til Dalby skole. Den personale, der sendes med har det sidste halve år op til GLO været i gruppen med de ældste børn så vedkommende kender gruppen og dens udfordringer rigtig godt. Vedkommende bringer således viden om det enkelte barns særlige behov samt gruppens samspilsmekanismer ind i GLOregi. Medarbejderen kan guide både børnene og de nye personaler udenom ”uhensigtsmæssige mønstre”, hvilket kan betyde højere grad af inklusion for børn i en udsat position. Varigheden af forløbet og stillingskategorien aftales år for år mellem skole og daginstitution.

For os er det vigtigt at se skolen som en del af vores omverden. Vi går ofte ture dertil og bliver også budt indenfor i skolegården eller i lokalerne. På den måde genser børnene deres tidligere venner og har en oplevelse af hvad skolen er for et sted. De ser nogle af lærerne og kender skolegården. Vi oplever det afmystificerer det at skulle starte et nyt sted.

Forældrene melder meget positivt tilbage omkring GLO. Overgangen opleves nemmere for børnene og det er trygt for forældrene at afhente og aflevere børnene til en kendt voksen. Ift. børnehaveklasselærerne; oplever de at have et godt indblik i børnegrupperne inden de begynder i børnehaveklassen og de prøver forskellige konstellationer af børn af for at have det bedst mulige udgangspunkt for at lave gode klasser. Inden skolestart inviteres en pædagog fra børnehaven med i skolerne til en overleveringssamtale. Her vendes børn med særlige behov. Afhængig af udfordringen kan forældre og eller dagtilbudsrådgiveren deltage i denne overleveringssamtale. Alle forældre inviteres i efteråret før skolestart til en samtale med primærpædagogen. Her fremlægges et nyt kompetencehjul, en skoleparathedundersøgelse og der lægges en plan for resten af børnehavetiden, hvis der er noget særligt vi sammen skal have fokus på, for at hjælpe barnet bedst muligt i overgangen til skole.

I Idræt- og Musikbørnehaven sender vi ikke personale med, da vi i disse huse afleverer børn til mange forskellige skoler og derudover er små steder med få personaler. Til gengæld tager vi om muligt på besøg på alle skoler inden skolestart, og vi er i dialog med skolen

omkring overlevering af børnene. Vi bestræber os på at de børn fra TMI, der skal på samme skole, besøger skolen sammen og bliver præsenteret for hinanden, så de har mulighed for at finde andre kendte ansigter i skolegården, selv om de er fra en lille institution og måske er det eneste barn derfra, der skal på netop den skole.

Alle forældre opfordres til at melde tilbage efter GLO start om der er noget de syntes vi skal ændre. Ligeledes har vi evalueringsmøder med skolen efterfølgende og tilbagemelding fra den medarbejder, der har været med i GLO.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

I TMI benytter vi os af mange af Kolding kommunes kulturelle tilbud, så som museer, biblioteket og Nicolai for børn. Derudover er vi åbne og opsøgende over for andre tilbud, som kan give børnene større omverdens bevidsthed. Det kan være kirken, Falck, sygehuset og kulturdagen hvor Organisationen Nordhøj står for flere aktiviteter.

Når vi bruger lokalsamfundet, bidrager det til at styrke arbejdet med de pædagogiske læringsmiljøer, fx besøg på Nicolai for børn, der bidrager til at styrke børnenes kreativitet, samt udforskning af science, innovation og fantasi.

Når vi tager på ture ud af huset, gør vi også meget ud af at have fokus på normer og værdier i forhold til at lære børnene, hvordan man agerer i forskellige arenaer, fx er der forskel på hvordan man opfører sig når man er på biblioteket, i kirken, i bussen og hvordan opfører man sig, når man besøger en arbejdsplads. (Vi tager vi meget gerne på virksomhedsbesøg)

Vi er opmærksomme på forældreinddragelsen, og inviterer forældre til at komme ud og fortælle omkring et tema, eller komme med elementer fra deres job fx brandbiler, lægeudstyr, politibiler osv. Det kan også være bedsteforældre, der kommer og læser eller bager med børnene.

Vi vurderer løbende vores børnegruppes behov, og er opmærksomme på hvad der sker i området. Inddragelse af lokalsamfundet giver nye input og perspektiver, som vi kan arbejde videre med som leg og læring i institutionen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børnemiljø handler om, hvordan børnene trives med hinanden, med personalet og de aktuelle rammer inde og ude. Arbejdet med børnemiljøet skal sikre et miljø, som fremmer børnenes trivsel, læring og udvikling.

Der måles på det fysiske, det psykiske og det æstetiske miljø. Ofte hænger det sammen, men for overskuelighedens skyld forsøger vi at skille dem ad.

Den psykiske del, der omhandler trivsel, relationer, gruppedynamikker, tryghed, tillid og medbestemmelse bliver vurderet via LSP målinger hvor børnehavebørnene blandt andet spørges om deres forhold til personalet og relationerne til hinanden. Derudover har vi inddraget spørgsmål fra DCUM, hvilket beskrives under det psykiske miljø. Det fysiske miljø, der omhandler pladsforhold, indeklima, de fysiske rammer ude og inde, ergonomi, inventar og støj måler vi via børnenes udsagn på spørgsmål vi har hentet fra DCUMS dagtilbudstermometer, som nu hedder værktøjskassen ”bedre børnemiljø”. Vi har taget udgangspunkt i områderne leg/aktiviteter, rammer, sikkerhed, mad, helbred og velbefindende. Derudover har vi i LSP modulerne selv været optaget af at analysere børnenes fysiske miljø, derfor skriver vi også samlet om læringsmiljøer. Det æstetiske miljø, der omhandler indretningen, omgivelserne, udsmykning, børnenes sanser og hvordan rum og legesteder kan påvirke børnenes oplevelser og handlinger.

Fysisk børnemiljø

I kraft af at vi er små huse (samlet under en overordnet ledelse) kan vi vægte nærvær og kendskab til alle børn. Vi finder det væsentligt for børns leg at omgivelserne inspirerer børnenes fantasi og nysgerrighed. Vi sørger for at vedligeholde de fysiske rammer i samarbejde med forældre, og er som personale opmærksomme på at være en god rollemodel i forhold til børnene, med henblik på at lære dem at passe på det, som vi har i børnehaverne og vuggestuen.

Alle vores huse har rum, der er tænkt som funktionsopdelte og børnene kan bevæge sig frit alt efter, hvad de har lyst til at lege medmindre vi har aktiviteter i gang, der kræver koncentration og dermed uforstyrrelighed.

Vi giver børnene nye muligheder for lege, hvis de ønsker det. Børnenes idéer kan som oftest efterleves, derved oplever de medbestemmelse.

”Børnene vil gerne lege i Regnbuen. Rummet bruges bl. a. til konstruktionslege, hip-hop dans m.m. Denne funktion udelukker dog ikke, at der er mulighed for, at spille spil, lege med dukker eller bygge en hule. Med hjælp fra personalet, lykkes det i fællesskab, at udvide funktionen af det ovennævnte rum.”

Vi laver observationer af børnenes lege og lytter til deres ideer vedrørende vores fysiske rammer samt fx lader børnene tage billeder af deres bedste legesteder eller afholder børnemøder om, hvad de kunne tænke sig. Det er vigtigt for os at der både er rum hvor man kan bevæge sig såvel som rum, hvor det er muligt at finde ro. Vi har fokus på at udnytte den plads vi har bedst muligt, så det er attraktivt at være forskellige steder og børnene dermed fordeler sig. For at understøtte ro og mulighed for fordybelse har vi indkøbt lydabsorberende skillevægge på hjul.

Vuggestuen

Særligt for små børn gælder det at de har brug for at kunne overskue rummet og at kunne se personalet, hvilket kræver at møblerne primært står langs væggene så der er skabt overskuelighed på gulvet, hvorimod de lidt større vuggestuebørn kræver flere små legeskroge. Derfor laver vi ofte observationer på børnenes legemønstre og indretter vuggestuen ift. alderen på de børn vi har.

Vi kigger på inddelingen af stuerne og prøver også at oprette nogle legestationer på gangen, hvor det oftest er de større børn, der færdes.

Vi oplever at små børn finder legetøjet indbydende og straks går i gang med at lege når vi er opmærksomme på at stille det samlet i funktioner og fremme i øjenhøjde, frem for når det er ryddet ned i kasser. Derfor øver vi os i at huske at stille legetøjet op så det anviser legemuligheder i middagsstunden når de fleste børn er ude at sove.

Psykisk børnemiljø

I vores LSP målinger ser vi at alle eller næsten alle børn svarer at de ikke bliver drillet, de kan lide at være i børnehaven, at de har nogen at lege med, at der ikke siges grimme ting om dem og at de har en god ven. Ligeledes svarer de positivt ift deres relationer til andre børn og voksne.

Æstetisk børnemiljø:

I forbindelse med LSP har vi arbejdet meget med leg og læring og de fysiske legemiljøer. Vi har talt om tilgængeligheden af materialer i institutionerne og børnenes mulighed for selv at opsoge sanseindtryk og forbedret mulighederne for dette.

Vi har skiftende og årstidsbestemte udsmykninger med børnenes egne værker, der pynter i husene. Vi er opmærksomme på at udsmykningen understøtter de pædagogiske temaer og at børnene ofte i forbindelse med et tema inddrages i at pynte. Fx investerede vi også i kæmpe insekter og læringstavler med dyr som børnene kunne være med til at sætte op

udenfor, efter vi havde haft et fælles krible-krable projekt. På denne måde understøtter vi at der er sammenhæng i det børnene oplever.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Det er vores mål at styrke børnenes tro på sig selv og at de oplever sig som personer, der godt kan lide sig selv. Børnenes positive selvværdsfølelse er en vigtig byggesten og nært forbundet med deres trivsel, læring, udvikling og dannelse. De skal gradvist lære at begå sig i forskellige arenaer, som gør dem til aktive deltagende medlemmer af fællesskaber og i stand til at håndtere de udfordringer, livet byder på. Børnene skal have medbestemmelse og dermed mulighed for at udvikle selvstændighed. Gennem omsorg, nærvær og passende udfordringer, skal de møde en hverdag hos os, hvor de i både trygge og nye omgivelser kan udvikle sig i samspil med andre.

Børnene skal anerkendes for den identitet, der er på vej og de følelser der er forbundet hermed. De skal dermed opleve sig inkluderet i vores fællesskaber. Den personlige udvikling i fællesskabet sker både på tværs af bl. a. alder, køn samt social og kulturel baggrund.

Børnenes perspektiver er helt centrale som feedback til vores pædagogiske arbejde. Når børnene inviteres til at udtrykke sig, når vi forstår at lære af disse perspektiver og på den baggrund forbedrer den pædagogiske praksis, får børnene indflydelse på eget liv og vi kan træffe beslutninger på baggrund af børnenes perspektiver som vi ellers ikke har mulighed

for at få indblik i. Børnenes oplevelser skal inddrages for at vi konstant kan udvikle et godt pædagogisk læringsmiljø, hvor børn trives, lærer, udvikler sig og dannes.

Som personale kræver det derfor at vi tør stille vores pædagogik til skue, lytter til hvad børnene siger og bringer dette i spil i tilrettelæggelsen af læringsmiljøet.

”Den overordnede konklusion er, at børnene trives bedst i de rammer, hvor de har størst mulighed for at sætte deres præg” (Kilde: EVA tema nr. 11)

Børneperspektivet handler om mere, end blot at spørge børnene om deres mening. Det handler også om aktivt at være nysgerrig og observerende for at forstå og lære af det, børnene ser ud til at opleve og ville. Især er dette en nødvendighed i arbejdet med de helt små børn, som endnu ikke kan udtrykke sig verbalt.

”Alle situationer, rutiner og måltider giver mulighed for at kommunikere. De større børn kan kommunikere med ord. De mindre kan pege og udtrykke sig med mimik og gestik. De bør se hele dagen som et læringsmiljø, som skabes i samspil med barnet” (Kilde: EVA tema nr. 11)

Vi har fokus på, at leg og læring ikke kun foregår i aktiviteter, men at det er noget der finder sted hele dagen. Ligeledes tilstræbes det at børneperspektivet tænkes ind i alt hvad vi foretager os, fra børnene møder ind om morgen til de går hjem igen.

Social udvikling

”Vi er med i legen og deltager aktivt. Vi guider og sætter ord på følelser og handlinger. Vi hjælper det enkelte barn med at ”shine” i gruppen, det vil sige at øge dets selvværd og turde stå frem. Vi hjælper det enkelte barn med at blive inkluderet i fællesskabet dette gøres bl.a. ved at prøve at få de andre børn til at se de kvaliteter det enkelte barn har at byde på.”

Dagtilbuddet er ofte børns første sociale univers, hvor de træder frem og skal klare sig som individuelle personer uden deres forældre, og det er ofte der, børnene lærer de første sociale spilleregler i omgang med mange andre børn. Børnene oplever at der er forskel på at være hjemme, hvor de er de eneste eller blandt få andre børn, og at være i dagtilbud hvor de er én blandt mange andre børn. Dette giver os nogle særlige muligheder for udvikling af børns sociale kompetencer.

De sociale kompetencer er en central del af børns generelle udvikling og læring. Børns indbyrdes leg og andet samvær har også betydning for deres sociale udvikling. Gennem leg skal problemer løses, for at lege kan fortsætte. Gennem læring og samvær skaber og videreudvikler børnene deres egen kultur, oplevelse af fællesskab og venskaber, men også konkurrence og udelukkelse fra fællesskabet

Social kompetence bidrager til at børn kan tage initiativ, fortsætte, tilpasse sig samt ændre og afslutte forskellige former for interaktion. De bliver i stand til at engagere sig i samspil med andre børn og voksne på måder, der er socialt acceptable og personligt tilfredsstillende for alle parter. Vi har en vigtig rolle i at støtte børnene i at udvikle gode sociale kompetencer, da disse ikke udvikles af sig selv.

Børnene skal lære at begå sig i forskellige sociale sammenhænge og opleve, at de er en del af et fællesskab (se også afsnit om Inklusion). Børn er aktive og kompetente og indgår i mange fællesskaber, hvor man påvirker hinanden. Gennem anerkendende respekt for børnenes virkelighed og medbestemmelse, skal børnene lære at forholde sig på samme måde over for andre.

Det er vigtigt, at vi som personale har kompetencer, der fremmer børnenes muligheder for at blive og opleve sig inkluderet. Personalet skal se børnenes ressourcer, kunne vejlede og regulere adfærd, tale positivt til og om børnene, indgå i og opstarte lege og planlægge en struktur, der tager sit afsæt i børnenes udviklingsniveau.

Ærlighed, nærvær, demokrati, selvstændighed og ansvarsfølelse er vigtige kompetencer, vi ønsker at viderebringe til børnene og dermed de sociale arenaer, de skal indgå i resten af livet.

Børnene skaber relationer til hinanden allerede fra de starter i vuggestuen, disse relationer udvikles med tiden. De helt små starter deres relation til de andre børn ved f.eks.

gensynsglæde når det pågældende barn kommer ind af døren eller står op efter middagsluren, ved nonverbal spejling og ved at imitere det andet barns handling.

Kommunikation og sprog

Børnenes sproglige kompetencer er afgørende vigtige for deres læring og udvikling på kort og lang sigt. Børn lærer sprog fordi de har brug for det. De bruger det til: at etablere, indgå i og vedligeholde sociale fællesskaber, at fortælle om og give udtryk for deres følelser, tanker, ønsker og meninger, at udvikle lege og løse konflikter og til identitetsdannelse, når børnene fortæller livshistorier, skaber de selvforståelse og et fundament, der kan bygges videre på.

Det er vigtigt for os at forældre også inddrages da de har unikke muligheder for at understøtte den sproglig udvikling, hvis vi hjælper dem med værktøjerne til det. Hertil bruger vi bl. a. tale-høre konsulenten til åben rådgivning.

Vi ser området i samspil med de øvrige læreplanstemaer og tænker en bred læringsforståelse ind, vi er opmærksomme på at sprogstimulering foregår hele tiden.

- Vi møder børnene i deres nærmeste udviklingszone og ved at sprog har mange udtryksformer
- Vi kan fx godt have et 14 måneders barn, der stadig er fanget i tittebøh legen, og så er det der vi sætter barren og får etableret kontakten
- Vi sørger for at bøger og rollelegs ting er tilgængelige da vi ved det skaber anledning til samtale
- Vi har det investeret i Face- It Bo og yoli boards, der understøtter samtaler om følelser, men som også skaber ny forståelse og læring

- Vi laver legeværksteder med små børnegrupper, hvor personalet er guide og sørger for, at alle børns input kan blive inddraget
- Vi ophænger materiale, der er oplagt at samtale ud fra
- Vi guider forældre i hvordan de kan understøtte børnenes sprogudvikling ved fx dialogisk læsning og understøttende sprogstrategier
- Vi har som udgangspunkt sproggrupper hver uge og benytter meget dialogisk læsning.
- Vi har et tæt samarbejde med Tale-høre konsulenten
- Vi sætter ord på vores dagligdag, inddrager børnene i de praktiske opgaver så der er konkrete de kan iagttage sammen med ordene
- Vi arbejder med rutiner og sætter ord på i dem da det giver mange gentagelser
- Vi bruger et nyt koncept med Babblarna, der handler om at særligt de mindre børn lærer at kommunikere gennem flere sanser fx øret, øjet og følesansen. Der er fokus på samspil og turtagning
- Vi har rimemåtter og sprogunderstøttende spil til Ipaden
- Vi anerkender børnene og sætter ord på børnenes handlinger
- Vi taler omkring måltidet om hvad der er sket og hvad der efterfølgende skal ske
- Vi skaber fælles opmærksomhed og taler om de ting vi ser
- Vi taler om farver og begreber fx ”I dag får du en rød kop”, ”Tallerkenen er rund”
- Vi bruger billeder sammen med barnet til at genskabe erindringer

Det er afgørende og vigtigt for børnene at være i et miljø hvor der er varieret sproglige input og voksne der er rollemodeller. Vi vægter derfor sprog højt i mange forskelligartede aktiviteter og sammenhænge. Ligeledes opfordrer vi forældre til at give børnene mindst 5 minutters sproglig opmærksomhed ud fra de understøttende sprogstrategier hver dag, da der er evidens for at det gør en forskel. Vi råder, vejleder og inddrager forældre fordi, vi ved, at de sproglige kompetencer især styrkes i de nære relationer.

Vi udvikler børnenes grundlæggende forudsætninger for at kunne deltage i en samtale ved at de; lærer regler for turtagning (at man skiftes til at lytte og tale), hjælpes til, at fastholde fokus på et givent emne, guides til, at tage initiativ til samtale samt at de lærer at deltage i sociale sammenhænge.

Generelt ser vi hverdagens rutiner som oplagte til at øve basale færdigheder, sprog og begreber. Udvikling af sproget er nært knyttet til bevægelse og kropslige erfaringer, rytme og puls skaber grundlag for at lære stavelser.

Vi sprog vurderer hver gang vi oplever at børnene har sproglige eller adfærdsmæssige udfordringer.

Forældre inddrages via en dialog hvor kompetencehjulet og handleplanen præsenteres og hvor de får mulighed for, at supplere vurderingen med egne iagttagelser. Ligeledes gives forældre råd og vejledning til, hvordan de kan motivere og støtte børnenes udvikling i dagligdagen. Vi er særlige opmærksomme på, at piger tit overses da de formår at afkode og dermed deltage i lege uden de store vanskeligheder.

Formålet med sprog vurderinger og efterfølgende sprogindsats i dagtilbuddene er, at alle børn tilegner sig sproglige og kommunikative forudsætninger med henblik på øget chancelighed uanset køn, kultur, etnisk og social baggrund.

Dette gøres ved hjælp af tidlig identificering af de børn, der har sproglige og kommunikative udfordringer samt, at der sker en systematisk og opfølgende indsats i forhold til disse børn. Det er vigtigt for os børnene oplever at de kan give udtryk for hvad de mener og ønsker og at de kan bruge sproget til at løse uenigheder og konflikter samt fortælle om deres oplevelser.

I Kolding kommune bruges Kompetencehjulet altid som sprog vurderingsredskab. Kompetencehjulet er et helhedsorienteret vurderingsredskab til vurdering af børn. Børnene kan således sprog vurderes uanset alder i forhold til såvel de sproglige som de kommunikative kompetencer.

Hvem skal sprog vurderes og hvornår?

I dagtilbudsloven står der:

Sprog vurdering og sprogstimulering

§ 11. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprog vurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering.

Stk. 10. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at sikre, at barnets forældre inddrages i forbindelse med sprog vurdering og at forældrene får vejledning i selv at understøtte deres barns sproglige udvikling.

I Kolding Kommune skal et barn uanset alder sprog vurderes, hvis det jf. ovenstående formodes, at der er behov for dette. I TMI laver primærpædagogen et fuldt kompetencehjul på alle skolebørn eller mellemgruppen og alle de ældste vuggestue børn et

halvt år før de skal rykke i børnehave, for at optimere bl.a. sprogindsatsen det sidste halve år. Vi sprogvurderer alle børnene 1x årligt, uagtet om vi vurderer, der er brug for det. Det gør vi, fordi vi har oplevet at få børn ellers ikke opdages (jvf. statistiske data om hvor mange børn, der har sproglige udfordringer). Det kan være børn, der er gode til at kommunikere nonverbalt eller afkode kropssprog, men som har udfordringer på en anden del af den sproglige udvikling.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Vi har fokus på at tilbyde de læringsrum, der skal til for at børnene kan øve sig i de kompetencer, der spørges til. Er der bøger tilgængelige? Understøtter vi et miljø med sproglige stjernestunder? Sørger vi for at der er ro og rum til dialogisk læsning? Er alle personale opmærksomme på, hvor vigtige hverdagssamtalerne er? Hvordan skaber vi de bedste muligheder for, at man som personale kan være nærværende og få øje på og understøtte de små forandringer i børnenes sproglige udvikling. Det er vigtigt, at vi har øje for barnets forskellige udtryksformer – ikke kun de sproglige.

Krop, sanser og bevægelse

Vi byder ind med et læringsmiljø hvor vi både ude og inde har fokus på at børnene gives mulighed for at øve sig i at beherske og koordinere kroppens funktioner. Vi præsenterer børnene for forskellige motoriske udfordringer og varierede miljøer som de kan udfolde sig på. Desuden formidles børnene viden om, hvordan fysisk aktivitet og god kost er grundelementer i et sundt liv.

Kroppen er meget central i børnenes liv da børnenes motoriske evner er med til at sætte rammerne for deres sociale udvikling og deltagelsesmuligheder i leg. Også musikken med dens indbyggede læring om rytmer i kroppen, danner grundstenene for børnenes sproglige udvikling.

”Barnets verden er bevægelse og handling – i en sådan grad, at man kan sige, at barnet tænker med kroppen” (Kilde: Keld Fredens).

Bevægelse åbner vejen for at afprøve, nyde, udforske og forstå det fysiske, såvel som det kulturelle miljø og naturen. Nyere forskning dokumenterer desuden, at børn der bruger kroppen aktivt hver dag, har nemmere ved at lære nyt.

I forhold til sansning er vi opmærksomme på at barnet har brug for at udforske sanseindtryk, stole på egen evne til at opfatte indtryk og lære at sætte pris på sanseindtryk. Pædagogiske forløb, hvor sanserne skærpes og nuanceres, er med til at skabe større dybde i sanselige oplevelsesområder. Vi har fokus på både primære og sekundære sanser – at se, lugte og lytte, føle, bevæge sig og opleve egen bevægelse. Det at have bevidst adgang til og stole på egen sansning i hverdagen er grundlag for oplevelse af tryghed og selvværd.

I TMI er vi i den unikke situation at vi har Idrætsbørnehaven og når vi har TMI-dag i hallen bruger vi her faciliteterne og glæder os over at kunne lege og lære i dette læringsmiljø. Det giver os stor viden inden for området. Blandt andet har vi nogle personaler, der har motorikvejleder uddannelsen.

Det betyder også at vi har store ambitioner inden for området, men mest af alt vil vi gerne understøtte børnenes lyst til at ville bevæge sig og føle glæde ved det og give dem muligheder for at indgå i fællesskaber hvor de kan få erfaringer med deres krop og sanser. I fællesskaber kan man også opøve sin kropsidentitet ved at spejle sig i hvad andre børn kan og forsøge at efterligne det eller selv vise hvordan man tør og kan bruge kroppen.

I TMI understøtter vi aktiv udfoldelse, hvor børn prøver sig selv af kropsligt og derved forbedrer deres motoriske kompetencer. Men også være opmærksomme på, at der er steder hvor det er trygt at eksperimentere med kroppen. Det kan ske igennem hele dagen fx ved at øse mad op, tage hagesmækken af, kravle op og ned af stolen, vaske hænder, lege vilde lege, have gemmesteder, klatre i træer, lege med perler o.s.v.

Natur, udeliv og science

”Vi benytter os ofte af ture ud af huset og dét der er og sker omkring os. Vi leger med vand, sand, kaster med blade, fanger spindelvæv mm. Ipads anvendes også i naturen til at søge ny viden og vi tør sammen med børnene blive klogere på naturen og naturfænomener.”

”Vi er nysgerrige på og lærer om naturen, årstiderne, miljøet og økosystemet når vi på ture, taler om årstidernes skiften, ser blade, der springer ud, nedfaldne æbler, smager på æbler, hyben, brombær og laver det til grød.”

”Når vi går ture taler vi om affaldssortering, at man ikke må smide affald i naturen ligesom vi taler om spildevand og renseanlæg når vi fx ser de graver nye rør ned. Således er en gåtur et udtryk for et bredt læringssyn med et varierende indhold inden for motorik, sprog, dannelse, læring, socialisering, science og dannelse”

I TMI mener vi at børn skal have mulighed for at udforske med alle sanser og opleve naturen som der hvor man kan lege, opleve og få ny og spændende viden. Vi ønsker at give børnene en naturfaglig dannelse gennem oplevelser i naturen, hvor der er rum til at undres og finde svar. Børnene møder løbende science spørgsmål i hverdagslivet som fx hvorfor fryser vand til is, nogle genstande flyder ovenpå mens andre synker, vand forsvinder ned i jorden osv.

Børnene skal have førstehåndsoplevelser med planter, dyr og materialer. I naturen udfordres de både kropsligt og mentalt, og kan bruge fantasien og eksperimentere i samværet med andre børn. Vores arbejde med naturen og de fænomener der er forbundet hermed, skal gerne give børnene en varig interesse og glæde ved at opholde sig i naturen, og en nysgerrighed til at undersøge hvorledes naturfænomener opstår.

Det er vigtigt at vi tager udgangspunkt i åbne spørgsmål og ikke leder efter et bestemt facit. Samtidig skal vi anvende vores naturvidenskabelige viden for at udfordre og inspirere børnene. Vi skal inddrage børnenes eksisterende viden og erfaringer, men samtidig også ”forstyrre” og udfordre deres aktuelle tænkning. Undring og de åbne spørgsmål er derfor særligt vigtige, for at skabe rum for børnenes egne refleksioner og mulige forståelser også med den øgede fokus på børneperspektivet. At tage børns undren som afsæt er lig med at respektere børns perspektiv og dermed respektere og forstærke børns egne ideer og hypoteser.

Sciencelæring opstår ofte gennem interaktion, hvor vi i fællesskab er aktive og bruger vores nysgerrighed og er undersøgende. Børn lærer i hverdagslivet gennem spontant opståede aktiviteter, men også med plads til på forhånd planlagte aktiviteter.

Som personale er vi opmærksomme på at stille os undrende sammen med børnene og lade dem afprøve selv, men også at vi igangsætter og formidler viden og muligheder i naturen. Vi har natur-ansvarlige pædagoger i TMI som bringer nye ideer og tiltag ind både til børnene og det øvrige personale.

Kultur, æstetik og fællesskab

”For os er kultur en af børnenes muligheder for at forstå verden. Det er i mødet med andre, og det, vi ikke kender til eller har set før, at børnene gradvist lærer at definere deres eget kulturelle ståsted. Der findes mange forskellige måder at være og leve på, vi skal acceptere hinandens forskelligheder. Vi er en del af en stor verden.”

Gennem forskellige indtryk, aktiviteter og oplevelser med kultur og kunst, kan barnet eksperimentere og danne dets eget udtryk. Barnet skal have mulighed for gennem æstetiske læreprocesser (læring gennem sanserne), at udforske mange måder at agere på og afprøve forskellige materialer, og dermed give sit eget bud på kreativitet og design. Vi er lydhøre og understøtter børnene i, at de selv skaber kulturelle udtryk i læringsmiljøet, vi inddrager dem i processen, værdsætter fordybelse og konstruktion samt børnenes egne eksperimenterende udtryk. Det er vigtigt at børnene oplever at kunne udtrykke tanker og følelser gennem sang, drama, digitale medier og billedkunst. De skal føle sig værdifulde og føle at de har en plads i fællesskabet.

Design definerer vi både som design af et produkt men også som den kreative proces. Børnene gives rum og rammer til at tænke på kanten af det allerede tillærte (teorien bag Nærmeste Udviklingszone), og dermed lejlighed til at komme med nye eller anderledes ideer og måder at udtrykke sig på. Det er den læring der sker i processen før, under og efter en aktivitet, vi særligt fokuserer på, som børnenes mulighed for at udvikle tiltro til egne evner og udtryksmåder. Der fokuseres på en legende og eksperimenterende tilgang for, at læringens indhold og form giver mening for børnene.

Som personale skaber vi rammer for, at børnene kan udfolde sig kreativt, så de oplever hvordan man kan indgå aktivt i den kultur, man befinder sig i. Børnene præsenteres for vores kulturhistorie og traditioner. Jo flere kulturelle oplevelser og indtryk de møder, jo

mere vil børnene være parat til at forstå og acceptere det eller dem, der er anderledes fra deres egen verden.

Nuancerede sanseoplevelser opbygger kreativitet og kvalificerer evnen til at forstå og fortolke sin omverden. Et udviklingsparat menneske er nysgerrigt og har trang til at kommunikere, og impulsen kan komme både indefra og udefra. Vi er derfor lydhøre over for barnets behov, ønsker og nysgerrighed fx ved at stille spørgsmål, lytte og observere tegn på impulser til at udtrykke sig.

I TMI er vi i den unikke situation også at have Musikbørnehaven. Når vi har fælles festlig fredag bruger vi kulturskolens lokaler og instrumenter og glæder os over at kunne lege og lære i dette læringsmiljø. Det giver os stor viden inden for området. Blandt andet har personalet mange musiske kurser og samarbejder og sparrer med musiklærerne som er tilknyttet. Derudover har husene mulighed for at deltage i diverse musiske arrangementer som Musikbørnehaven er medarrangør af.

Evalueringskultur

”Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.” (Kilde: Dagtilbudsloven §9, stk. 2 og 3).

Lederens facilitering af en udviklingsorienteret feedback kultur er selve fundamentet for at lykkes med at skabe kvalitetsbevidste læringsmiljøer. I TMI arbejder vi med feedback og feedforward til personalet. Feedbacken tager udgangspunkt i såvel data, resultatmål og nøgletal samt de mere bløde data, som personalets adfærd, læring og behov for kompetenceudvikling. Både feedback fra kollegaer og ledere skal være en naturlig del af hverdagen, og ikke kun noget, der foregår på møder en gang imellem. Ingen kan se sine egne blinde vinkler, derfor er det et fælles ansvar, at man hjælper hinanden til at skabe så god kvalitet som muligt ved at turde give feedback. Selve fundamentet for en professionel lærings- og evalueringskultur er at vi som individer, er villige til at bidrage med og modtage konstruktiv feedback.

Læringsmiljøer

I forhold til at få evalueret læringsmiljøerne har vi brugt materiale fra kompetencepakkerne i læringsledelse. Vi har kontinuerligt fokus på inde og udemiljøet. Vi laver børneinterview og derudover børnefoto-dokumentation af de bedste børnesteder/legemiljøer for at blive beriget af, hvad der er mest interessant for den pågældende børnegruppe.

Vi har haft fokus på hvordan vi kan skabe yderligere rum for børnenes perspektiv og på hvordan vi inkluderer børn i udsatte positioner.

En velfungerende evalueringskultur baserer sig på at vi i højere grad ser på børnenes perspektiv og indretter miljøer, der kan understøtte mangfoldighed, nysgerrighed, undren og mulighed for at eksperimentere. Vi har også fokus på at vi som personale observerer, reflekterer og evaluerer på om der er gode rammer og betingelser for børnenes lege, da de gode legemiljøer har betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi holder fokus og evaluerer de aktiviteter vi har, for at se om børnene har tilstrækkelig tid og rum til leg. Personalet sørger for tilgængelige fotos med tekst.

Evalueringsmetoder

Vi orienterer os bredt og inspireres af metoder om evaluerende pædagogisk praksis fra EVA, heri står der blandt andet *"Evaluering kræver blandt andet ledelsesmæssig prioritering og organisering. Det kræver, at man i dagtilbuddet er skarpe på, at vælge ud og vælge fra, så det, man fokuserer på, giver mening for både børn og personalegruppe"*. Det gør vi ved at arbejde med feedbacksløjfer og dét at holde den røde tråd ved at vende tilbage til de tidligere erfaringer og huske at inkorporere dem i de nye projekter. På den måde forsøger vi at sikre at kvaliteten forbedres fra gang til gang og at vi har et bedre og bredere fælles fagligt fundament at stå på.

Vi arbejder ud fra princippet om distribueret ledelse således at den pædagogiske sparring kommer til at omhandle, at der skabes en gensidig forståelse af tydelige mål, hvorefter der skal lægges en strategi, skabes enighed om opgaver, roller, ansvar og kompetencer og afstemning af forventninger.

Vi har udarbejdet vores egen dynamiske evalueringsmodel. En tredelt model med faserne: Fokus, Undersøgelse/dokumentation og Læring/opfølgning. Vi har haft fokus på at inddrage børne- og forældreperspektivet.

Derudover inspireres vi af artikler og metoder fra Danmarks læringsportal (EMU), BUPL og FOAs hjemmeside.

Vi laver børne-GLK med børnene pt. for at få deres perspektiv på forskellige temaer på den både bibringes vi et perspektiv vi ikke selv kan tage. Ligeledes laver vi GLK og SMTTE på temaer.

Evaluering foregår også på AULA via tekst og billeder, på Facebook, i kvalitetsrapporten, ved varslede og uvarslede tilsyn fra kommunen, på personalemøder, på bestyrelsesmøderne, i dagligdagen ved feedback, i børnemiljøvurderinger/LSP svar og i kompetencehjulet.

Fotos anvendes i husene til ophæng for at dokumentere, samtidig med at de giver børnene en oplevelse af genkendelse og noget at tale ud fra.

Evalueringer er grundlaget for refleksion og faglig selvkritik. Når vi ser på vores egen tilgang til og deltagelse i læringsmiljøer eller aktiviteterne i dem vil vi ud fra en pædagogisk analyse få øje på måder hvorpå vi kan ændre og forbedre praksis og den pædagogiske

tilgang. Såvel som tilrettelser, ændringer eller eget bidrag ind i læringsmiljøet har vores fokus.

Pædagogisk analyse

For os er det vigtigt at den viden vi indsamler giver mening til det fremadrettede arbejde. Det handler om at vi fra gang til gang vurderer, hvem der er modtager og hvad formålet med dokumentationen er. Det handler om at holde den røde tråd i det og ikke bare ligge dokumentationen fra sig når den er nedskrevet. Det gælder både sprogvurderinger, priktester/relationsskema og handleplaner som alle dokumenterer det enkelte barns udvikling såvel som evalueringer af pædagogiske projekter for hele gruppen.

I ledelsen er vi derfor opmærksomme på at fastholde den røde tråd og søge tilbage og knytte an til tidligere anvendt viden/dokumentation, men det er noget der kræver fokus for der er hele tiden noget nyt og spændende man gerne vil eller skal. Gevinsten ved at holde fast, vende tilbage og lave feedbacksløjfer er at refleksion er grundlag for udvikling. Derudover er det meningsgivende for medarbejderne når de kan se at vi faktisk bruger den viden og den dokumentation (evaluering), der er indsamlet til at udbygge vores fælles faglige fundament fremfor at det er en skal opgave, som laves blot fordi andre kræver det.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

I vores egen udarbejdede model for evaluering og dokumentation er der inkorporeret en læreplansvurdering, som hjælper os med at få øje på om der er ændringer til læreplanen. Evalueringen sendes efter hvert afsluttet fokusfelt til lederen, der samler op og retter til så læreplanen ikke kun ændres hvert andet år, men er et dynamisk dokument, der beskriver den faktiske praksis.

Bestyrelsen evaluerer ligeledes i workshops dele af læreplanen hen over året og hjælper os til at få øje på andre perspektiver.

Redigeret maj 2022